

GLOBALNE VZDELÁVANIE A JEHO INTEGRÁCIA DO JAZYKOVEJ VÝUČBY V TERCIÁRNOM VZDELÁVANÍ

Karin Rózsová Wolfová – Ivana Zolcerová

Univerzita Komenského v Bratislave

Rózsová Wolfová, Karin – Zolcerová, Ivana. 2022. „Integrating topics of global education (GE) into foreign language professional communication courses at tertiary levels.“ *Philologia* 32 (2): 93 – 103.

Abstrakt: Predložený príspevok predstavuje možnosti a dôvody integrácie tém globálneho vzdelávania (GV) do kurzov odbornej komunikácie v cudzom jazyku na vysokých školách. V úvode prináša definíciu GV, prehľad dokumentov, ktoré ho implementujú do vzdelávacích plánov na všetkých stupňoch škôl, ciele GV a témy, ktoré patria do GV. V nasledujúcej časti príspevok predstavuje príklad využitia konkrétnej témy GV v odbornej jazykovej príprave na VŠ. Záver príspevku patrí spätnej väzbe študentov, ktorí sa v odbornej jazykovej komunikácii stretli opakovane s témami GV.

Kľúčové slová: globálne vzdelávanie, jazyková výučba, odborná komunikácia, jazykové kompetencie

Abstract: This paper presents the objectives of integrating topics of global education (GE) into foreign language professional communication courses at tertiary levels. In the introductory part, the paper signifies global education and presents an overview of the GE implementation into curricula at all educational levels. The paper also explains the relevance of the themes and topics of the global education and its concrete implementation at a language course at a university level. The final part of the paper concludes with students' feedbacks that have come into repeated contact with GE topics in professional language communication.

Keywords: global education, language teaching, professional communication, language competence

ÚVOD

Rozmýšľali ste už niekedy nad tým, čo robíte každý deň pre lepší svet? Prípadne, či a ako môže pomôcť zachrániť svet vedná disciplína, ktorú ste študovali? Predložený príspevok poodhalí, prečo klásť takéto a podobné otázky aj vo výučbe cudzieho jazyka v terciárnom vzdelávaní, ako spojiť hľadanie odpovedí na tieto otázky s rozvíjaním jazykových kompetencií a tiež, ako na takéto témy reagujú študenti.

V úvode príspevku vysvetlíme pojem globálne vzdelávanie (GV), jeho pôvod, ciele i témy. Následne ukážeme ako integrovať témy GV do odbornej komunikácie v cudzom jazyku. V závere uvedieme spätnú väzbu študentov a ich reakcie na témy súvisiace s globálnym vzdelávaním v odbornej jazykovej príprave.

GLOBÁLNE VZDELÁVANIE: PÔVOD POJMU

Čo globálne vzdelávanie (GV) je, aké sú jeho ciele a aké kompetencie má rozvíjať, definuje *Národná stratégia pre globálne vzdelávanie na obdobie rokov 2012-2016*.

Hoci *Národná stratégia GV* slávi iba desaťročie, nejde zďaleka o novinku. História GV siaha až do roku 1992 ku *Konferencií OSN o životnom prostredí a rozvoji* v Rio de Janeiro, kde boli schválené dva hlavné dokumenty, ktoré určovali, ako riešiť v budúcnosti „otázky hospodárskeho, sociálneho a environmentálneho trvalo udržateľného rozvoja“ (MinZP, n.d.). Išlo o dokument *Agenda 21. storočia* a *Deklarácia z Rio de Janeiro o životnom prostredí a rozvoji* (známa aj ako *Riodeklarácia*). Oba dokumenty zohľadňovali dopady akejkoľvek ľudskej činnosti na životné prostredie a určovali trvalo udržateľné trendy v energetike, obchode, v zrovnoprávnení žien, v boji s chudobou, pri rozvoji vidieka a mnohých iných oblastiach ľudskej činnosti (MinZP, n.d.).

Osobitná pozornosť dokumentu *Agenda 21* patrí mladým ľuďom a deťom. Deti sú vnímané ako tí, ktorí zdedia „zodpovednosť za Zem“ (United Nations 1992, 277). Deti tiež tvoria takmer polovicu obyvateľov v rozvojových krajinách, a preto je treba brať ohľad na záujmy detí pri budúcom rozvoji. Jasne je formulovaná aj požiadavka vzdelávania pre environmentálnu a rozvojovú zodpovednosť: „Vlády by mali podniknúť kroky pre rozšírenie možnosti vzdelávania pre deti a mládež vrátane vzdelávania o environmentálnej a rozvojovej zodpovednosti“ (United Nations 1992, 277). Toto odporúčenie sa pretavilo do viacerých konkrétnych stratégií v rámci krajín Európy, ako napr. *Maastrichtská Deklarácia globálneho vzdelávania* (2002), *Európsky konsenzus o rozvoji* (2005) či *Radou Európy* vydaný dokument *Usmernenie pre globálne vzdelávanie* (2008) (Slovak Aid, n.d., 1, 2).

DEFINÍCIA GLOBÁLNEHO VZDELÁVANIA

Definícia GV nachádzajúca sa v *Národnej stratégii GV* (Slovak Aid, n.d., 1) zohľadňuje predtým vydané, všeobecne záväzné európske dokumenty. Globálne vzdelávanie je takým vzdelávaním, ktoré

- zvyšuje povedomie o globálnych témach (ako o takých, ktoré sa týkajú každého z nás),
- rozvíja kritické myslenie,
- rozvíja hlbšie porozumenie tých oblastí a tém, ktoré sa týkajú celého sveta,
- napomáha rozvinúť a osvojiť si hodnoty aktívneho globálneho občana,
- motivuje k zodpovednému individuálnemu konaniu.

Pojem globálne vzdelávanie v sebe spája viaceré princípy ako napr. globálne rozvojové vzdelávanie, environmentálne vzdelávanie, multikultúrne vzdelávanie, mierové vzdelávanie a iné. V minulosti sa synonymne používal najmä pojem *rozvojové vzdelávanie*. Pod týmto pojmom ho nájdeme aj ako súčasť nového systému rozvojovej spolupráce Slovenskej republiky (Slovak Aid, n.d., 3) a stalo sa i súčasťou *Strednodobej stratégie rozvojovej spolupráce SR na roky 2019-2023* (Slovak Aid 2019, 25). Už z tohto zaradenia vidieť, že aj Vláda Slovenskej republiky vidí GV ako dôležitú súčasť udržateľného rozvoja. *Národná stratégia pre GV* definuje aj svoj hlavný cieľ „zaistiť občanom SR prístup k informáciám o globálnych problémoch a problémoch rozvojových krajín a motivovať ich k aktívnemu prístupu pri ich riešení“ (Slovak Aid, n.d., 10). Tak isto, ako medzinárodné dokumenty, z ktorých *Národná stratégia* vychádza, aj *Národná stratégia* vidí možnosť splnenia hlavného cieľa cez čiastkové ciele, ktoré súvisia so vzdelávacím procesom, ako napr. začlenenie cieľov, princípov a tém globálneho vzdelávania do štátnych vzdelávacích programov, vzdelávanie pedagogických a budúcich pedagogických zamestnancov, aby boli schopní reflektovať princípy, ciele a témy globálneho vzdelávania a integrovať rozvojové témy do študijných programov na vysokých školách (VŠ) nepedagogických smerov (Slovak Aid, n.d., 10).

V nasledujúcich riadkoch sa pozrieme na integrovanie GV do vyučovacieho procesu na všetkých stupňoch škôl.

GLOBÁLNE VZDELÁVANIE V SLOVENSKOM ŠKOLSTVE

Do škôl a škôlok priniesli témy globálneho vzdelávania najmä neziskové organizácie. Ich činnosť sa zameriava na učiteľov, pre ktorých pripravujú workshopy, metodické príručky a didaktické materiály. Na druhej strane priná-

šajú témy do škôl aj priamo (vo forme workshopov, výstav, či prehliadok filmov). Učitelia rôznych predmetov v primárnom a sekundárnom stupni nájdu inšpiráciu, ale i hotové didaktizácie na najrôznejšie témy na internetových stránkach ako *Globálne vzdelávanie*, *Človek v ohrození*, *Metodický portál*.

Globálne vzdelávanie na slovenských vysokých školách vo výskumných súvislostiach je publikácia autorského kolektívu, ktorá sa pokúša zmapovať, akým spôsobom je zastúpené globálne vzdelávanie ďalej, na vysokých školách a univerzitách na Slovensku. Kniha priniesla zaujímavé údaje z analýzy z národných grantových agentúr (APVV, KEGA, VEGA) z rokov 2014-2018. V období týchto štyroch rokov bolo podaných 235 projektov, ktorých témy súviseli s globálnym vzdelávaním. Ide o 6,43 % všetkých projektov (Brozmanová Gregorová a kol. 2019, 48).

Avšak počet podaných projektov neodzrkadľuje situáciu v terciárnom vzdelávaní komplexne. Projekty tvoria len časť práce v terciárnom vzdelávaní a témy globálneho vzdelávania a rozvoja môžu byť zastúpené aj samostatnými predmetmi či integrované do iných predmetov.

Dôkazom, že globálne vzdelávanie na vysokých školách je aj napriek nedostatočným štatistickým údajom živou témou, je aj spolupráca ENLIGHT. ENLIGHT spája deväť európskych univerzít (Slovensko zastupuje Univerzita Komenského). Cieľom tohto spojenia je „vytvárať nové modely a metodiky vzdelávania a výskumu na riešenie globálnych výziev.“ (Univerzita Komenského, n.d.). Táto iniciatíva ponúka študentom možnosť zúčastňovať sa virtuálne vzdelávacích aktivít partnerských univerzít alebo na danú univerzitu priamo vycestovať, zlepšiť svoje jazykové kompetencie v študovanom odbore a dokonca získať aj diplom z dvoch partnerských univerzít. Práve medzinárodné spájanie študentov pomáha prirodzene posilniť jeden z dôležitých cieľov globálneho vzdelávania a to schopnosť spolupráce.

CIELE A TÉMY GLOBÁLNEHO VZDELÁVANIA

Schopnosť vzájomnej spolupráce je jedným z čiastkových cieľov GV, ktorý tiež pramení z hlavného cieľa definovaného takto: „Hlavným cieľom je poskytnúť cieľovým skupinám informácie, ktoré uľahčujú porozumenie sociálnym, environmentálnym, ekonomickým a politickým procesom vo svete, rozvíjajú kritické myslenie a formujú globálne občianske postoje“ (Slovak Aid, n.d., 7). Čiastkové ciele, vďaka ktorým je možné splniť hlavný cieľ, sú zaradené do troch kategórií:

- a) afektívne ciele – tu ide vo vyučovacom procese najmä o získanie postojov a hodnôt, ktoré ľuďom pomôžu seba samého vnímať ako spoluzodpoved-

ného za trvalo udržateľnú budúcnosť a schopného chápať viaceré dimenzie a prepojenosť jednotlivých globálnych problémov.

- b) psychomotorické ciele – pri týchto cieľoch ide najmä o získanie schopností, ako napr. naučiť sa tvorivo uvažovať nad problémom, hľadať kreatívne riešenia vo vzájomnej spolupráci s ostatnými či na základe naštudovaných informácií si vytvoriť vlastný názor podporený argumentami.
- c) kognitívne ciele – tu sa okrem vedomostí o príčinách a dôsledkoch dôležitých globálnych problémov kladie dôraz najmä na schopnosť používať vyššie myšlienkové operácie, ako analýza, syntéza, tvorivosť.

Pri tomto rozdelení sme uviedli len pár príkladov, zoznam schopností, ktoré by deti, mládež a študent v rámci GV mali získať, je podstatne dlhší (pozri Slovak Aid, n.d., 8).

Témy GV sú, tak isto ako globálne problémy samotné, široké a navzájom prepojené. Isté hranice uvádza *Národná stratégia GV*, keď definuje tieto tematické celky: globalizácia, globálne problémy a rozvojová spolupráca, multikulturalizmus, životné prostredie (s ohľadom na globálne aspekty), ľudské práva (pozri Slovak Aid, n.d., 8).

GLOBÁLNE VZDELÁVANIE A JEHO INTEGRÁCIA DO ODBORNEJ JAZYKOVEJ KOMUNIKÁCIE NA VŠ

Tematické celky GV umožňujú svojou šírkou vybrať zaujímavé témy aj pre jazykové vyučovanie na VŠ pre rôzne stupne štúdia a rôzne odbory zároveň. Najším cieľom je sprostredkovať praktický návod, ako témy GV spojiť s jazykovou výučbou a aké cvičenia a úlohy na jednej strane pomáhajú študentom osvojiť si potrebné jazykové schopnosti a popri tom rozvíjať aj kompetencie potrebné pre budúceho obyvateľa sveta podriaďujúceho svoje konanie udržateľnému rozvoju. Zároveň súhlasíme s varovaním Bärbel Diehovej, že práve pri témach globálneho vzdelávania by mala byť orientácia na tému a práca s jazykom v rovnováhe, aby učiteľ vybudoval aj jazykové základy pre konfrontáciu s globálnymi témami a témami trvalo udržateľného rozvoja (Diehr 2021, 33).

TÉMY GV VHODNÉ PRE ODBORNÚ JAZYKOVÚ KOMUNIKÁCIU

Témy, ktoré patria k tematickým celkom definovaným v *Národnej stratégii* a zároveň sú vhodné pre integráciu do výučby odbornej jazykovej komunikácie sú napr.:

- fast fashion a jej environmentálne a sociálne dopady
- predsudok: dobrý radca, zlý pán
- udržateľné stravovanie pre našu planétu alebo koľko vajíčka je 45 gramov?
- problematika ubúdania vtáčích druhov v meste a možnosti zvrátenia tohto trendu
- spoznaj suseda svojho alebo možnosti integrácie utečencov do majoritnej spoločnosti
- výhody a nevýhody implementácie elektromobilov do verejnej a súkromnej dopravy
- modré zlato: hospodárenie s vodou.

Uvedený zoznam si nenárokuje úplnosť, práve naopak, mal by slúžiť len ako inšpirácia pre hľadanie tém vhodných aj pre iné odbory (ako napr. pre VŠ technického či informačno-technologického zamerania).

Pravdepodobne ste zistili, že viaceré témy, ktoré študentom ponúkate, sa dajú priradiť ku globálnemu vzdelávaniu. Je to aj tým, že témy patriace ku globálnemu vzdelávaniu sú na jednej strane veľmi široko definované, na druhej strane sa dotýkajú každodenného života pedagógov i študentov, čím spĺňajú aj ďalší didakticko-metodický princíp výučby – a síce personalizáciu.

NÁCVIK VYBRANÝCH ZRUČNOSTÍ ODBORNEJ KOMUNIKÁCIE

Po nájdení vhodnej témy, ktorá na jednej strane dovolí vytvoriť prepojenie so štúdiom, na druhej strane sa týka života študentov, resp. študentov zaujíma, môžeme pristúpiť k ďalšiemu kroku – hľadaniu autentických materiálov k téme. Ak nájdeme články, videá či podcasty, ktoré zodpovedajú jazykovej úrovni našich študentov, čaká nás didaktizácia pôvodných materiálov. Pri didaktizácii by sme mali upriamiť našu pozornosť na ciele, ktoré chceme dosiahnuť. Témy globálneho vzdelávania svojou rôznorodosťou a komplexnosťou často umožňujú na základe autentických materiálov rozvíjať schopnosť argumentovať a sumari- zovať v cudzej reči. Pri argumentácii aj sumarizácii pracujeme so správnou for- mou citovania a parafrázovania zdrojov. Mnoho pohľadov na jeden komplexný problém zas dovoľuje porovnať viaceré možnosti riešenia a argumentatívne dis- kutovať ich výhody a nevýhody. V neposlednom rade dostanú študenti možnosť obohatiť svoju slovnú zásobu a prípadne aj rozvíjať vlastnú kreativitu a spolu- prácu pri navrhovaní modelových riešení daných problémov. Konfrontáciou s globálnymi témami umožňujeme študentom poznať a zmeniť vlastné postoje a nájsť vlastnú úlohu vo svete (Slovak Aid, n.d., 1).

1. PRÍKLAD Z PRAXE – DEFINOVANIE POJMOV

Pre lepšiu predstavu, ako rozvíjať schopnosti študentov v odbornej jazykovej komunikácii s využitím tém GV, uvádzame príklad zo semináru s názvom Odborná nemčina 3. Predmet je vyučovaný ako povinne voliteľný pre všetky nefilologické odbory Filozofickej fakulty UK v Bratislave. Išlo o heterogénnu skupinu, jednak zastúpenými odbormi (archívniectvo, žurnalistika, marketingová komunikácia, muzikológia a iné), ale i jazykovou úrovňou (B1-C1).

Globálny cieľ: Študenti dokážu na základe odbornej literatúry definovať stanovený pojem v cudzom jazyku.

Cvičenie 1a:

Ktorý svetový problém môže pomôcť vyriešiť (aj) odbor, ktorý študujete? Uvažujte v kontexte Vášho každodenného života, z pohľadu Vás, Vašich kamarátov, Vašej rodiny.

Pri prvom cvičení pracovali študenti samostatne. Aby boli schopní nájsť konkrétny problém a nezostali v abstraktnej rovine, po prvom hľadaní dostali druhú časť cvičenia:

Cvičenie 1b:

Rozhodnite sa pre jeden globálny problém, pri ktorého riešení môže pomôcť aj disciplína, ktorú študujete, a napíšte:

- a) prečo je táto problematika pre Vás osobne dôležitá,
- b) prečo je táto problematika dôležitá pre Vaše okolie (rodina, priatelia, mesto),
- c) prečo je táto téma dôležitá pre celý svet,
- d) čo sa stane, ak sa s touto problematikou nebude nikto zaoberať? (Project Zero 2019)

Toto cvičenie môžu študenti vypracovať na hodine alebo v rámci domácej prípravy v aplikácii Padlet. Aplikácia umožňuje študentom reagovať na jednotlivé príspevky a taktiež môžu vidieť, kto v skupine uvažuje nad podobným problémom.

Odpovede študentov v tejto časti boli rôzne:

<i>Odbor</i>	<i>Globálny problém</i>
Muzikológia	depresie
Klasické jazyky	zvýšiť vzdelanosť pre najchudobnejších

Slovenský jazyk a literatúra	pomôcť zlepšiť čítanie s porozumením u detí z najzraniteľnejších skupín
Archívnictvo	odlesňovanie pôdy
Archívnictvo	nereálny ideál krásy u mladých ľudí

V ďalšom cvičení už mali študenti pracovať s aspoň dvoma zdrojmi, ktoré vyhľadali sami.

Cvičenie 2:

Nájdite 2 definície svetového problému, s ktorým súvisí Vami študovaný odbor. Vyhľadajte výrazy, ktoré sa vyskytujú v oboch definíciách. Ktoré výrazy a gramatické konštrukcie sa vyskytujú v definíciách najčastejšie?

Študenti môžu so zdrojmi pracovať individuálne, ale i v menších skupinkách, kedy na konci práce zdieľajú, či už pomocou zvolenej aplikácie (napr. ZumPad), alebo v rámci rozhovoru s ostatnými skupinami výsledky ich hľadania.

Po takomto cvičení zameranom na slovnú zásobu a gramatické konštrukcie je vhodné, aby učiteľ vytvoril ďalší priestor pre nácvik formulácií definícií. Ponúknuté cvičenia by mali smerovať od uzavretých k stále otvorenejším cvičeniam. Úloha, ktorú študenti vypracovali ako poslednú, znela:

Cvičenie 3:

Vytvorte, na základe prečítaných zdrojov, definíciu Vami zvoleného globálneho problému. Využite pri definovaní i citáty a parafrázy literatúry, z ktorej ste čerpali.

Toto zadanie predpokladá, že študenti už majú zvládnuté metódy citovania a parafrázovania zdrojov.

SPÄTNÁ VÄZBA ŠTUDENTOV

Spätná väzba bola zbieraná po ukončení predmetu Odborná nemčina 3, ktorý je určený pre druhý ročník bakalárskeho štúdia pre všetky nefilologické odbory Filozofickej fakulty UK. Študenti počas tohto semestra absolvovali viaceré aktivity zamerané na globálne problémy a ich riešenie. Rôzne aktivity pripravovali študentov na záverečné úlohy, a to vypracovať esej a podcast, kde okrem definovania globálneho problému mali ukázať aj riešenie problému, nájsť fungujúce projekty, ktoré sa snažia problém riešiť a zdôrazniť úlohu ich študovného odboru pri nájdenom riešení. Popri tom mali použiť parafrázy a citáty zo zdrojov, s ktorými pracovali.

Spättnú väzbu sme získavali formou anonymných dotazníkov s otvorenými otázkami. Vrátilo sa deväť odpovedí. Položené otázky a odpovede študentov sa nachádzajú v tabuľke. Čísla v zátvorke označujú, koľkokrát sa daná alebo významovo podobná odpoveď vyskytla. V uvedenej tabuľke sú kurzívou označené výpovede jednej študentky (všetky pochádzali z jedného dotazníka formulovaného v ženskom rode v slovenčine), ktorá vyjadrila aj svoj skepticizmus a nie veľkú zainteresovanosť pre globálne problémy. Pri ďalších otázkach však môžeme vidieť, že jej počiatočný postoj sa v priebehu semestra aspoň čiastočne zmenil.

I. Téma Problémy sveta bola pre mňa...

- poučná,
- zaujímavá,
- náročná,
- bolo jednoduché nájsť zdroje (3),
- bolo náročné spracovať vlastné myšlienky a preniesť ich do eseje (2),
- dobrá úloha,
- pomoc aj pri iných predmetoch (2),
- ľahká prepojitelnosť s mojím štúdiom (2),
- priestor pre premýšľanie a výmenu názorov,
- *o túto tému som sa nezaujímal, bolo pre mňa ťažké nájsť zdroje.*

II. Predtým som si myslel/a, ... (prosím, skúste sa preniesť na začiatok semestra, aké boli Vaše vedomosti a predstavy? Pokojne napíšte všetko, čo Vám napadlo, či už k seminárom a/alebo problémom sveta)

- Bol/a som prekvapený/á, nevedela som, čo čakať (2).
- Všetko jasne vysvetlené na začiatku, logicky štruktúrované hodiny.
- *Myslela som si, že sú to proste problémy, nebolo ľahké naladiť sa na spoločnú vlnu.*
- Nevedela som, že aj ostatní sa zaujímajú o tieto témy.
- Dobrý nápad, som rád, že sme sa mohli o tom porozprávať.
- Myslela som si, že sa budem báť hovoriť o týchto témach.

III. Teraz si myslím...

- Malo to zmysel.
- Rozšíril/a som si poznatky.
- Spoznal/a som veľa nových tém.
- Sme premýšľajúca a kriticky myslíaca skupina.
- *Teraz vidím, že to nie je iba o globálnom otepľovaní, je viac problémov a nie malých.*
- Dozvedela som sa, ako sa vyrába oblečenie, bola som šokovaná z videí.
- Dozvedel som sa, ako citovať a zlepšil som sa v akademickom písaní.
- Zistila som, že to chce zlepšiť slovnú zásobu a prelomiť blok z komunikácie.

IV. Aký efekt ste si na sebe všimli, po vypracovaní všetkých úloh semestra?

- Mojou slabosťou je gramatika (2) vs. Zlepšil/ a som sa v gramatike (konjunktív).
- Som sebedomejši vo vyjadrovaní a používaní istých štruktúr.
- Zlepšenie slovnej zásoby. (2)
- Rozšírenie (gramatických) vedomostí. (2)
- *Začala som sa viac zaujímať o problémy.*
- Z podkladov (citovanie, parafrázovanie) som čerpala aj na iných predmetoch.
- Úloha, ktorá vyzerala na začiatku veľmi náročne - esej, bola na konci jednoduchá, lebo sme na nej pracovali celý semester a jednotlivé kroky k nej viedli.

V. Vaše ďalšie postrehy, návrhy na zlepšenie, správy pre mňa:

- Viac gramatických cvičení.
- *Zaradiť aj iné témy, problémy sveta, tie, čo boli zaradené neoslovnia každého.*
- Viac diskusií.
- Zadané úlohy vedú ku komunikácii – to je pre mňa pozitívne.
- Skorý ranný čas.
- Prianie pokračovať v takejto výučbe.

Zo zobieraných spätných väzieb môžeme vidieť, že globálne problémy študentov zaujímajú. Zároveň je u študentov prítomný subjektívny pocit obohate-
nia a získania nových kompetencií.

Zbieranie spätnej väzby na základe uvedených otázok považujeme na jednej strane za dôležitý nástroj pre pedagóga, na druhej strane aj pre študentov samotných. Pedagóg môže zo spätnej väzby získať inšpiráciu pre nasledujúce semestre. Študenti dostali možnosť záverečným uvažovaním nad procesom celého semestra ešte raz zhrnúť, čo počas semestra získali, a ako sa oni sami a aj ich jazykové kompetencie zmenili.

ZÁVER

Predložená štúdia načrtla, ako a prečo začleniť témy GV do odbornej jazykovej komunikácie. V úvode sme ukázali, prečo je nevyhnutné, aby GV bolo súčasťou vzdelávania na VŠ a akým spôsobom k tomu môžu prispieť aj učiteľia cudzích jazykov pre nefilologické odbory bez toho, aby menili platné sylaby svojich predmetov. Výhodou tém GV je blízkosť ku každodennému životu a aj k aktuálnym trendom. Zároveň zvolené texty tvoria vhodný základ pre nácvik akademických zručností ako písanie eseje, porovnania, parafrázovania či sumarizácie. Popri získaní novej slovnej zásoby a poznatkov o téme by sme ako pedagógovia nemali podceňovať ani gramatickú stránku prejavu študentov a ten systematicky rozvíjať.

POUŽITÁ LITERATÚRA

- Brozmanová Gregorová, A. a kol. 2019. *Globálne vzdelávanie na slovenských vysokých školách vo výskumných súvislostiach*. Banská Bystrica: Belianum.
- Človek v ohrození. n.d. „Globálne vzdelávanie.“ Naposledy navštívené 26.7.2022. <https://clovekvhrozeni.sk/co-robime/globalne-vzdelavanie/>
- Diehr, Bärbel. 2021. „Warum Bildung für nachhaltige Entwicklung den Fremdsprachenunterricht braucht?“ In: *Entwicklung von Nachhaltigkeit beim Lehren und Lernen von Fremd- und Zweitsprachen*, ed. Burwitz-Melzer, E. a kol, 32-43. Tübingen: Narr Francke Attempto Verlag.
- Globálne vzdelávanie. n.d. „Vzdelávacie materiály.“ Naposledy navštívené 26.7.2022. <https://globalnevzdelavanie.sk/vzdelavaciematerialy/>
- Metodický portál. n.d. „Globálne vzdelávanie.“ Naposledy navštívené 26.7.2022. <https://www.statpedu.sk/sk/metodicky-portal/metodicke-podnety/globalne-vzdelavanie.html>
- Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (MinZP). n.d. „Agenda 21.“ Naposledy navštívené 26.7.2022. <https://www.minzp.sk/strategicke-dokumenty/agenda-21.html>
- Project Zero. 2019. „Circles of Action.“ Naposledy navštívené 26.7.2022. http://www.pz.harvard.edu/sites/default/files/Circles%20of%20Action_1.pdf
- Slovak Aid. 2019. Strednodobá stratégia rozvojovej spolupráce SR na roky 2019 – 2023. Naposledy navštívené 26.7.2022. https://slovakaid.sk/wp-content/uploads/2020/12/strednodoba_strategia_rozvojovej_spoluprace_sr_2019-2023-2.pdf
- Slovak Aid. nd. „Národná stratégia pre globálne vzdelávanie na obdobie rokov 2012-2016.“ Naposledy navštívené 26.7. 2022. <https://slovakaid.sk/wp-content/uploads/2020/12/Narodna-strategia.pdf>
- United Nations. 1992. „Agenda 21.“ Naposledy navštívené 26.7. 2022. <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf>
- Univerzita Komenského. n.d. „Enlight.“ Naposledy navštívené 26.7.2022. <https://uniba.sk/enlight/>

Mgr. Karin Rózsová Wolfová
Katedra jazykov PriF UK
Mlynská dolina, Ilkovičova 6
842 15 Bratislava 4
karin.rozsova@uniba.sk

Mgr. Ivana Zolcerová, PhD.
Katedra jazykov FiF UK
Gondova 2
811 02 Bratislava
ivana.zolcerova@uniba.sk